

Anna Ní Ghallachair

Cill Dara

An mbaineann an freagra seo le tuairim phearsanta an fhreagróra nó an bhfuil sé déanta thar ceann na heagraíochta thuasluaite?

Pearsanta

An bhfuil tú toilteanach go bhfoilseofar an freagra seo ar shuíomh gréasáin na Roinne www.ahg.gov.ie?

Tá

Cumarsáid faoi alt 9 den Acht (Litreacha, ríomhphoist & cora poist)

Dualgais reatha faoin Acht:

- Cumarsáid a fhreagairt sa teanga ina bhfuarthas í;
- Faisnéis i scríbhinn nó leis an bpost leictreonach a eisiúint i nGaeilge nó go dátheangach.

1. I do thuairimse, an leor na dualgais seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Ba leor iad dá mbeifí in ann iad a dhéanamh i gceart. Is minic gur daoine ar bheagán Gaeilge a bhíonn freagrach as na cúraimí seo agus a bhíonn faoi bhrú de thairbhe gur mar sin atá. In amanna, ní bhíonn freagra le fáil ó na huimhreacha atá in ainm is a bheith ag feidmhiú trí Ghaeilge. Ba chóir go mbeadh an tseirbhís trí Ghaeilge chomh maith lena macasamhail trí Bhéarla.

Foilseacháin faoi alt 10 den Acht

Dualgais reatha faoin Acht:

- Doiciméid áirithe a fhoilsiú go comhuaineach i nGaeilge agus i mBéarla (m.sh. tuarascálacha bliantúla, cuntais iniúchta, tograí beartais phoiblí, ráitis straitéise srl.

2. I do thuairimse, an leor na dualgais seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Is leor iad.

Comharthaí, stáiseanóireacht & fógairtí taifeadta béil faoi na Rialacháin faoin Acht (I.R. Uimh. 391 de 2008)

Dualgais reatha faoin Acht:

- Cloí leis na Rialacháin maidir le húsáid na Gaeilge agus an Bhéarla ar chomharthaí, ar stáiseanóireacht agus i bhfógairtí taifeadta béil.

3. I do thuairimse, an leor na dualgais seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Is leor, ach iad a bheith i nGaeilge sothuigthe chruinn.

Scéimeanna Teanga faoin Acht

Is iad na scéimeanna teanga croílár an Achta Teanga. Leagtar amach sna scéimeanna teanga an córas trína bhforbraíonn comhlachtaí poiblí a gcuid seirbhísí trí Ghaeilge thar thréimhse ama. Is trí na scéimeanna teanga a dhéileáiltear le húsáid na Gaeilge ar shuíomhanna gréasáin, ar bhileoga, ar bhróisiúir, ar fhoirmeacha, trí sheirbhísí teileafóin, trí sheirbhísí idirphearsanta eile, trí sheirbhísí ar líne srl.

4. (a) I do thuairimse, an bhfuil córas na scéimeanna teanga sásúil, an bhfuil sé iomarcach nó an dteastaíonn leasú air?

Ni dóigh liom go bhfuil siad ag feidhmiú go sásúil.

4. (b) An bhfuil malairt córais a mholfá a bheadh níos éifeachtaí agus níos éifeachtúla?

Ba chóir go mbeadh caighdeán nó leibhéal teanga luaite le postanna áirithe (msh leibhéil an Fhráma Tagartha Comónta Eorpach) mar a bhíonn i dtíortha eile agus go mbeadh sé seo ceangailte le hardú céime. Ba chóir go mbeadh sé de dhualgas ar na comhlachtaí stáit a bhfoirne a spreagadh leis na seirbhísí trí Ghaeilge a úsáid agus go mbeadh spriocanna áirithe úsáide le baint amach. Tá an nós le cothú.

Seirbhísí ó chomhlachtaí poiblí sa Ghaeltacht

Sa chaoi is gur féidir leis an Stát tacú le stádas agus le húsáid na Gaeilge sa Ghaeltacht, tá sé an-tábhachtach go mbeidh pobal na Gaeltachta ábalta a ngnóthaí oifigiúla a dhéanamh leis an Stát trí Ghaeilge.

5. (a) An bhfuil tú sásta leis na seirbhísí atá á soláthar trí Ghaeilge ag comhlachtaí poiblí sa Ghaeltacht?

Ar an iomlán, níl.

5. (b) An bhfuil leasuithe a mholfá a chuirfeadh le héifeachtacht agus le héifeachtúlacht na gcomhlachtaí poiblí sa réimse seo?

Ba chóir go mbeadh an tseirbhís trí Ghaeilge chomh maith lena macasamhail trí Bhéarla agus go mbeadh scrúdú Gaeilge cuí le déanamh ag daoine atá le bheith ag feidhmiú sa Ghaeltacht. Ba chóir go mbeadh tuarastal breise le fáil ag an té atá ag feidhmiú go dátheangach ina chuid oibre.

Forálacha eile faoin Acht

Tá forálacha eile san Acht a dhaingníonn cearta maidir le húsáid na Gaeilge san Oireachtas, sna cúirteanna agus i gcóras logainmneacha an Stáit.

6. I do thuairimse, an leor na forálacha seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Arís, is leor iad ach iad a bheith cruinn. Tá cuid mhór michruinnis sna comharthaí bóthair. Is ábhar éadóchais don chainteoir líofa litriú mícheart agus dearmadaí gramadaí a fheiceáil go laethúil sa tírdhreach teangeolaíochta.

Comhlachtaí poiblí faoin Acht

Cuireann an tAcht dualgas ar chomhlachtaí poiblí, atá liostaithe faoin Acht, seirbhísí a sholáthar trí Ghaeilge. Tá liosta iomlán na gcomhlachtaí poiblí faoin Acht ar fáil ag www.ahg.gov.ie.

Tá na comhlachtaí poiblí seo a leanas liostaithe faoin Acht – Ranna agus oifigí Rialtais, údaráis áitiúla, ollscoileanna, institiúidí tríú leibhéal eile, coistí gairmoideachais, an Garda Síochána, an tSeirbhís Chúirteanna, na Coimisinéirí Ioncaim, Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte, gníomhaireachtaí, boird & cuideachtaí Stáit eile.

7. I do thuairimse, an bhfuil liosta na gcomhlachtaí poiblí faoin Acht cuí nó an dteastaíonn leasú sa réimse seo?

Ba leor iad i dtús aimsire dá mbeadh an tseirbhís sásúil.

Oifig an Choimisinéara Teanga

Is faoin Acht a bunaíodh Oifig an Choimisinéara Teanga. Is é príomhról na hOifige ná monatóireacht a dhéanamh ar chur i bhfeidhm an Achta.

8. I do thuairimse, an bhfuil cumhachtaí agus feidhmeanna na hOifige sin dóthanach nó iomarcach agus an dteastaíonn leasuithe orthu?

Ní fiú mórán an mhonatóireacht muna gcuirtear pionós orthu siúd nach gcuireann an tAcht i bhfeidhm.

Go ginearálta

9. An bhfuil leasuithe eile a mholfá ar an Acht le cinntiú gur reachtaíocht í atá oiriúnach agus cuí dá feidhm?

Ba mhaith liom dá mbeadh comharthaíocht dátheangach sna hollmhargaí nó go spreagfaí iad lena cur ar fáil go deonach.

10. Céard iad na seirbhísí trí Ghaeilge a bhfuil éileamh agat féin orthu ó chomhlachtaí poiblí nó an gceapann tú gur cheart tosaíocht a thabhairt dóibh?

Na ranna stáit go príomha.

11. Céard iad na constaicí nó na deacrachtaí a fheictear duit a bhaineann le seirbhísí ar chomhchaighdeán a sholáthar i nGaeilge ag comhlachtaí poiblí?

Cumas Gaeilge na bhfostaithe. Ba chóir go mbeadh inniúlacht ar an Ghaeilge ar leibhéal cuí den FTCE luaite le poist áirithe mar a bhíonn thar lear i gcás na dteangacha eile.

12. Céard iad na leasuithe a mholfá ar an Acht le forbairt a dhéanamh ar sheirbhísí Stáit trí Ghaeilge ar bhonn éifeachtach agus éifeachtúil ó thaobh costais de?

Go mbeadh cumas sa Ghaeilge luaite le hardú céime nuair is cuí sin. Is airgead amú atá san Acht agus cur i gcéill mura gcinnteofar go bhfuil na grúpaí atá in ainm is a bheith á chur i bhfeidhm á dheánamh ar bhealach éifeachtúil. Más féidir neamhshuim a dhéanamh den Acht agus gan impleachtaí ar bith aige seo don chomhlacht, is beag is fiú é; baineann sé ó chumhacht an Choimisinéara agus déanann se mugadh magadh den reachtaíocht.